

UDENRIGSMINISTERIET
Center for Europa og Nordamerika

EKN, sagsnr.: 2019-379
Den 25. marts 2019

Rådsmøde (udenrigsanliggender) den 8. april 2019

SAMLENOTAT

1. Afghanistan	2
2. EU's Østlige Partnerskab	4
3. Venezuela.....	6

1. Afghanistan

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat.

1. Resumé

Rådet vil have en drøftelse om udviklingen i fredsbestræbelserne i Afghanistan og hvordan EU kan bakke om disse. Rådet ventes at vedtage rådskonklusioner om Afghanistan.

2. Baggrund

Siden præsident Ashraf Ghani i februar 2018 iværksatte den såkaldte Kabul-proces, som bl.a. indebar en invitation til Taliban om fredsforhandlinger uden forhåndsbetingelser, har fredsbestræbelserne løbende udviklet sig.

Med udnævnelsen i september 2018 af Zalmay Khalilzad til USA's særlige udsending for fred og forsoning i Afghanistan fik fredsbestræbelserne fornyet momentum. Khalilzads samtaler med Taliban har indtil videre ført til et aftaleudkast, der indebærer, at Taliban vil give garantier om bekæmpelse af terrorisme, så Afghanistan ikke igen vil kunne bruges som base for internationale terroristers angreb på Vesten og det internationale samfund, til gengæld for tilbagetrækning af de internationale styrker. Den konkrete udmøntning af aftaleudkastet udestår fortsat, og detaljerne, herunder tidshorisonten for en eventuel tilbagetrækning, forventes først nærmere aftalt i forbindelse med de kommende forhandlingsrunder.

USA har tilkendegivet, at en eventuel tilbagetrækning fortsat vil afhænge af fremdriften i forhandlingerne med Taliban og ske i konsultation med NATO-partnerne. Det er samtidig USA's erklærede målsætning, at en eventuel aftale med Taliban om fremtidig tilbagetrækning vil være baseret på en forventning om inkluderende intra-afghanske fredsforhandlinger mellem Taliban og den afghanske regering, der kan lede til en bæredygtig afghansk-ejet fredsløsning. Det er endnu usikkert, om Taliban vil gå med til at føre forhandlinger med den afghanske regering, som de anser som illegitim.

EU's udenrigsrepræsentant præsenterede i forbindelse med Geneve-ministerkonferencen om Afghanistan i november 2018 en fempunktsplan for, hvordan EU ville kunne understøtte en fremtidig politisk fredsftale mellem Taliban og de afghanske parter. Planen har til sigte at skabe rum for en fuldt inkluderende fredsproces; understøtte de fornødne reformer efter en politisk fredsftale; assistere med reintegration af tidligere kombattanter; hjælpe med at garantere freden; og promovere regional integration gennem handel og infrastrukturprojekter.

3. Formål og indhold

Der ventes en generel drøftelse om udviklingen i Afghanistan, herunder om fredsforhandlingerne med Taliban, og hvordan EU kan støtte op om disse. Der forventes vedtaget rådskonklusioner. Rådskonklusionerne ventes at udtrykke støtte til USA's indsats i fredsforhandlingerne og understrege, at EU aktivt vil understøtte en bæredygtig politisk løsning. Dertil ventes EU at pege på, at en potentiel fremtidig fredsftale bør sikre, at de opnåede sociale og økonomiske fremskridt og fundamentale rettigheder, herunder kvinders og minoriteters rettigheder, ikke rulles tilbage. Herudover vil Rådet opfordre til konstruktivt engagement i fredsbestræbelserne fra nabolandene og de regionale aktører.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Sagen forventes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser eller konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes en konsensual drøftelse af udviklingen i Afghanistan med bred opbakning til EU's fempunktsplan. Flere lande forventes at udtrykke opbakning til USA's igangværende fredsbestræbelser samtidig med, at der udtrykkes forhåbning om, at det vil lede til intra-afghanske fredsforhandlinger mellem Taliban og de afghanske parter, som kan føre til en bæredygtig aftale, der sikrer, at de opnåede fremskridt ikke rulles tilbage.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen ser gerne en koordineret EU-rolle i Afghanistan, herunder en samtænkning og samordning af EU's og medlemsstaternes indsatser. Regeringen ser gerne, at EU holder den afghanske regering fast på reformdagsordenen og deres forpligtelser, heriblandt forpligtelserne i relation til beskyttelsen af menneskerettigheder, god regeringsførelse, tilbagetagelser og korruptionsbekæmpelse.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg.

Afghanistan blev senest forelagt Folketingets Europaudvalg - i forbindelse med rådskonklusionerne om EU's Afghanistan strategi frem til 2020 - den 6. oktober 2017 til orientering.

2. EU's Østlige Partnerskab

KOM-dokument foreligger ikke

Nyt notat.

1. Resumé

Rådet vil have en drøftelse af EU's Østlige Partnerskab og gøre status ved 10-året for Partnerskabet. Der kan ventes gjort status for gennemførelsen af de 20 prioriteter for samarbejdet ("20 Deliverables for 2020"), der blev endosseret på Østpartnerskabstopmødet i 2017. Udviklingen i den østlige naboskabsregion kan ventes drøftet. Markeringer af 10-året for Partnerskabet kan også ventes rejst. Der ventes ikke rådskonklusioner.

2. Baggrund

EU's Østlige Partnerskab (EU's forhold til de østlige naboer Ukraine, Georgien, Moldova, Armenien, Aserbajdsjan og Hviderusland) blev etableret i 2009, og består af et bilateralt spor mellem EU og hvert enkelt af partnerlandene og et multilateralt spor, hvor alle lande indgår. Ukraine, Georgien og Moldova har indgået associeringsaftaler og omfattende frihandelsaftaler (AA/DCFTA) med EU, og de har iværksat reformer med henblik på aftalernes gennemførelse. De tre lande har opnået visumfrihed til Schengen. EU's relationer til de øvrige tre lande er mindre udviklet. Der er indgået en ny EU-samarbejdsaftale med Armenien og der pågår forhandlinger om en aftale med Aserbajdsjan.

I drøftelsen på rådsmødet ventes vægten lagt på at genbekræfte EU's stærke og langsigtede engagement i regionen, fremme stabilitet og partnerlandenes modstandskraft og fokusere på samarbejdets konkrete resultater og prioriteter, herunder for landenes reformprocesser. I den forbindelse ventes der gjort status for gennemførelsen af prioriteterne "20 Deliverables for 2020", der lægger rammerne for det fremadrettede arbejde inden for de fire prioritetsområder: Økonomisk udvikling, god regeringsførelse, "connectivity" og mobilitet og mellemfolkelige kontakter. Der kan særligt ventes rapporteret om fremskridt inden for økonomi og mobilitet og mellemfolkelige kontakter. Samtidig kan udfordringer i flere af landene på retsstatsområdet, korruption, civilsamfund og uafhængige medier ventes fremhævet.

EU-formandskabet lægger op til en markering af 10-året for Partnerskabet ved en højniveauekonference i Bryssel den 14. maj 2019.

3. Formål og indhold

Der ventes en generel drøftelse af EU's Østpartnerskab og status for arbejdet.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Drøftelsen af dagsordenspunktet forventes ikke at have konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, erhvervslivet, miljøet eller beskyttelsesniveauet

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes at være bred opbakning i Rådet til at genbekræfte vigtigheden af Østpartnerskabet og EU's stærke og langsigtede engagement i regionen og fokusere på samarbejdets konkrete resultater og prioriteter.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen bakker stærkt op om EU's østlige partnerskab, og vil arbejde for, at EU fastholder ambitionsniveauet for partnerskabet, fortsat udvikler dette ud fra en merit-baseret "more for more" tilgang og fokuserer på konkrete resultater for partnerlandene, der er synlige og har betydning for borgerne.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg.

Sagen har senest været forelagt (skriftligt) for Folketingets Europaudvalg den 11. juli 2018 til orientering.

3. Venezuela

KOM-dokument foreligger ikke

Nyt notat.

1. Resumé

På rådsmødet (udenrigsanliggender) d. 8. april 2019 forventes udenrigsrepræsentanten at rapportere fra det netop overståede møde i den Internationale Kontaktgruppe den 28. marts 2019. Den humanitære situation forværres fortsat, mens den politiske udvikling er i et dødvande. På den baggrund ventes der en drøftelse af, hvordan EU fremmer en politisk løsning og fastholder et tilstrækkeligt pres på præsident Maduro. Der ventes ikke rådskonklusioner.

2. Baggrund

Det venezuelanske regime har igennem en årrække gradvist undermineret landets demokratiske system, herunder gennem nedsættelsen af en regime-loyal ”forfatningsforsamling”, der i praksis har overtaget det demokratiske legitime parlaments lovgivende rolle. Regimet har accelereret sin undertrykkelse af den politiske opposition og sine brud på menneskerettighederne. Oven i den politiske krise har regimets korruption og dårlige håndtering af bl.a. landets olieproduktion medført en stadig mere voldsom økonomisk krise. Kombinationen heraf har medført en humanitær krise, der potentielt kan true stabiliteten i nabolandene. FN vurderer, at mere end 3,4 mio. flygtninge og migranter har forladt Venezuela som følge af krisen.

Forud for præsidentvalget i maj 2018 ekskluderede regimet store dele af oppositionen fra at deltage i valget. Præsident Nicolás Maduro blev erklæret for genvalgt og blev d. 10. januar 2019 indsat for en ny præsidentperiode, til trods for at store dele af verdenssamfundet anså ham for værende illegitim. Den 23. januar 2019 udråbte parlamentet parlamentsformand Juan Guaidó som midlertidig præsident i henhold til forfatningens artikel 233 med henblik på at lede landet frem mod et demokratisk nyvalg. Samme dag deltog tusindevis af venezuelanere i massive demonstrationer imod (og i mindre målestok for) Maduro-regimet. To måneder efter udnævnelsen af Guaidó er der fortsat store demonstrationer, hvilket har ledt til voldelige sammenstød med flere fatale udfald. Ledelsen af landets militære styrker har erklæret sin fortsatte støtte til Maduro, men et mindre antal militærfolk har løbende erklæret støtte til oppositionen. 24 EU lande har anerkendt Guaidó som midlertidig præsident.

Gennem den Internationale Kontaktgruppe, der består af medlemmer fra EU og Latinamerika, arbejder EU på at fremme en politisk dialog, der kan lede til et demokratisk valg. Kontaktgruppen har indtil nu arbejdet i to spor: hhv. valgsporet og det humanitære bistandsspor. Gennem dialog med aktører i Venezuela søger kontaktgruppen at finde mulige løsninger inden for disse spor. Kontaktgruppens næste møde er i Quito d. 28. marts 2019.

EU indledte i november 2017 et sanktionsspor imod Venezuela for at øge presset på regimet for at indgå i reel dialog med oppositionen om en fredelig, forhandlet løsning. Der er således indført forbud mod eksport til Venezuela af våben og udstyr, der kan anvendes til intern undertrykkelse, samt målrettede sanktioner i form af indrejseforbud og indefrysning af midler imod p.t. 18 venezuelanske personer.

Anerkendelsesspørgsmålet har i løbet af den seneste måneds tid krævet stillingtagen fra EU-medlemslandene i forbindelse med, at spørgsmålet er blevet rejst i diverse multilaterale fora,

herunder Den Interamerikanske Udviklingsbank. Blandt EU-medlemslandene stemte UK og Danmark for Guidós repræsentant til Den Interamerikanske Udviklingsbank ved afstemningen d. 15. marts 2019.

3. Formål og indhold

Der forventes på rådsmødet en drøftelse af EU's videre tilgang til situationen i Venezuela, herunder i lyset af Sen Internationale Kontaktgruppes møde i Quito d. 28. marts 2019. Drøftelsen ventes bl.a. at fokusere på, hvordan EU fremmer en politisk løsning og fastholder et tilstrækkeligt pres på præsident Maduro. I lyset af den vanskelige situation i Venezuela må det nærmere indhold af drøftelsen forventes fastlagt helt op til rådsmødet. Der ventes ikke rådskonklusioner.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Sagen forventes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser eller konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, erhvervslivet, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Ikke relevant.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes at være EU-opbakning til arbejdet i Den Internationale Kontaktgruppe på at afhjælpe den humanitære krise og fremme en fredelig politisk løsning i kraft af afholdelse af demokratiske valg. Der forventes derudover generel opbakning til at påbegynde forberedelserne af en mulig udvidelse af EU's Venezuela-sanktionsregime i form af målrettede, fleksible og reversible restriktive tiltag mod Maduro-regimet.

10. Regeringens generelle holdning

Fra dansk side bakkes op om EUs indsats for at fremme en politisk løsning, herunder igennem arbejdet i Den Internationale Kontaktgruppe, baseret på afholdelsen af demokratiske valg i Venezuela. Der støttes fortsat op om Juan Guidós rolle som interim præsident mhp. at udskrive nyvalg. Det er et ønske fra dansk side, at EU udbygger sit sanktionsregime i form af målrettede, fleksible og reversible restriktive tiltag mod Maduro-regimet for at fastholde et tilstrækkeligt pres, som skal understøtte bestræbelserne for at fremme en fredelig politisk løsning.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg.

Situationen i Venezuela blev senest forelagt Folketingets Europaudvalg den 7. februar 2019 til orientering.